СКЛАД СЛОВА

Успомніце

З чаго складаецца слова?

Роднасныя (аднакаранёвыя) словы. Корань слова

181. Прачытайце.

радасць	радок	радасць
весялосць	радыё	радасны
уцеха	радасць	радаваць

Як называюцца словы першага слупка? Чаму?

Што агульнае ў словах другога слупка? Ці звязаны яны па значэнні?

?! Што аб'ядноўвае словы трэцяга слупка? Запішыце іх. Дапоўніце запіс уласным прыкладам.

Словы з аднолькавай часткай, у якой заключаецца асноўнае для іх лексічнае значэнне, называюцца *роднаснымі*.

182. Разгледзьце схемы. Якое слова прапушчана ў першай схеме, а якое — у другой?

звязаны па значэнні + маюць агульную частку → … словы

блізкія па значэнні + розныя па гучанні → …

Правообладатель Национальный институт образования

183. Прачытайце верш. Хто ўваходзіць у гусіную сям'ю? Якую добрую справу зрабілі гусі?

Качаняты

Ходзяць гусі ланцужком:
гусачкі — за гусаком,
а за імі — гусяняты
і малыя качаняты.
Прытуліла, як свая,
іх гусіная сям'я.

З. Марозаў.

Спішыце. Знайдзіце ў вершы роднасныя словы, абазначце ў іх знакам ⌒ агульную частку.

Агульная частка роднасных слоў, якая перадае іх асноўнае лексічнае значэнне, — гэта **корань**. Роднасныя словы называюцца **аднакаранёвымі**.

184. Прачытайце. Знайдзіце ў кожнай групе слоў лішняе. Растлумачце свой выбар.

1. Качка, качаня, качы́ная, кача́цца.
2. Галубка, галубятня, прыгалу́біць, галубяня́.
3. Сава, саветнік, саві́ны, савяня́.

Запішыце аднакаранёвыя словы. Выдзеліце ў іх корань.

Правообладатель Национальный институт образования

185. Разгледзьце «дрэва» аднакаранёвых слоў. Які корань яны маюць? Растлумачце значэнне кожнага слова.

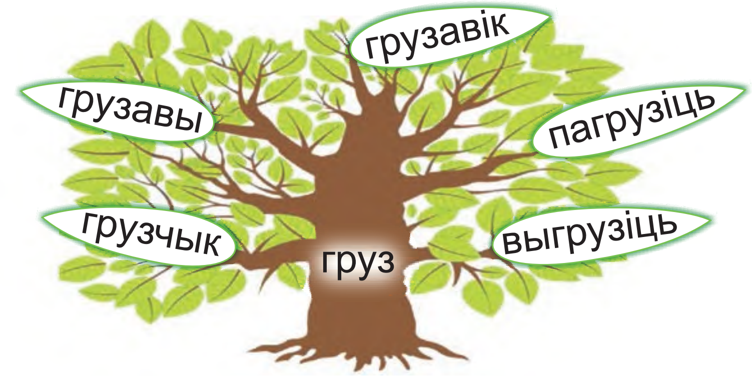

Творчая хвілінка

Намалюйце сваё «дрэва» аднакаранёвых слоў з коранем *-зуб-* або *-грыб-*.

Растлумачце значэнне аднакаранёвых слоў. Пры неабходнасці карыстайцеся тлумачальным слоўнікам.

186. Прачытайце тэкст. Чым вас уразілі паводзіны буслоў? Чаму ў іх можна павучыцца людзям?

Не пакінулі ў бядзе

На старую вольху прыляцелі **буслы**. Над вёскай пачуўся **птушыны** клёкат.

Вечарам усхадзіўся вецер. Цэлую ноч рыпела старая вольха. Пад **раніцу** ў дрэва зламалася верхавіна. Яна ўпала на зямлю разам з **буслянкай**.

Уранку над зламанай вольхай ужо кружыліся пяць пар буслоў. Яны пачалі майстраваць новае **гняздо** на гумне. **Птушкі** насілі на дах галінкі, мох.

Правообладатель Национальный институт образования

Праз дзень буслы работу закончылі. **Памочнікі** развітальна пакружыліся над гумно́м. **Гаспадары** засталіся.

Зноў вёску радаваў **буслiны** клёкат. *(Паводле Я. Галубовіча.)*

гумно́ — гаспадарчая пабудова, у якой сушаць снапы, малоцяць збожжа

Падзяліце тэкст на часткі і складзіце яго план.

Якімі словамі аўтар называе ў тэксце буслоў? Сярод выдзеленых слоў знайдзіце і выпішыце аднакаранёвыя. Выдзеліце ў іх корань, растлумачце значэнне.

Рм Вусна перакажыце тэкст па плане, выкарыстоўваючы запісаныя аднакаранёвыя словы.

187. Адгадайце загадку. Спішыце.

Хто зімы не баіцца?

Убор у птушкі яркі.
Яна ад снежнай хмаркі
не адляцела ў вырай,
а дома, тут, дзе вырасла,
перазімуе зімку
з завеяй у абдымку.

Л. Багдановіч.

Знайдзіце ў загадцы аднакаранёвыя словы. Выдзеліце ў іх корань.

❖ Падбярыце да іх іншыя аднакаранёвыя словы і запішыце.

Правообладатель Национальный институт образования